عضو اتاق بازرگانی در واکنش به صحه فقهی مصباحی مقدم بر گواهی سپرده ۳۰ درصدی بانک‌ها:

اجرای طرح سپرده‌های خاص بدون تفکر و ضدتولید است

رامتین موثق

سیاست‌های انقباضی بانک مرکزی که تاثیر چندانی هم بر تورم ندارد، انتقاد همیشگی بسیاری از اقتصاددانان و فعالان اقتصادی را به دنبال دارد و اجرای این سیاست‌ها را ضد تولید و مانع توسعه می‌دانند. اما بانک مرکزی و دولت بر کارآمدی طرح‌های خود پای می‌فشرند و بر اجرای آن اصرار دارند.

برای مثال رئیس شورای فقهی بانک مرکزی درباره ابهامات شرعی و فقهی اوراق گواهی سپرده ۳۰ درصدی بانک‌ها و اعتراضات برخی فعالان اقتصادی از اثرگذاری این اقدام بانک مرکزی بر افزایش سود تسهیلات و استقراض‌ها و رسمیت بخشیدن به سود ۳۰ درصدی، اظهار داشت: گواهی سپرده ۳۰ درصدی بانک‌ها از نظر فقهی هیچ مشکلی ندارد.

ادعای پاسخ به تقاضای تسهیلات تولیدکنندگان

غلامرضا مصباحی مقدم در گفت‌وگو با ایلنا این طرح را طرحی برای پاسخگویی به نیاز تسهیلاتی بخش تولید و بنگاه‌ها دانست و ادامه داد: این اظهارات درباره اثرگذاری گواهی سپرده ۳۰ درصدی بر سود بانکی درست نیست، در حال حاضر شرکت‌هایی برای تامین سرمایه در گردش خود مشکل دارند به این معنا که امکانات مالی برای جذب کارگر بیشتر و خرید مواد اولیه بیشتر در راستای افزایش تولید ندارند. بانک مرکزی هم ۳۰ هزار میلیارد تومان نیاز داشت تا بتواند این تقاضاها را پاسخ دهد و این ۳۰ هزار میلیارد تومان را با اوراق گواهی سپرده ۳۰ درصدی جذب کرد.

رئیس شورای فقهی بانک مرکزی گفت: ۳۰ هزار میلیارد تومان هم به شرکت‌هایی ارائه شد که متقاضی تسهیلات با همین رقم سود بودند تا بتوانند کارگر و مواد اولیه بیشتری را جذب کنند و آن را برای افزایش تولید مورد استفاده قرار دهند.

مصباحی مقدم تاکید کرد: افرادی که این تسهیلات را دریافت کردند گلایه ندارند و اتفاقا استقبال هم می‌کنند و می‌گویند بازدهی سرمایه در جریان تولید به اندازه‌ای است که ۳۰ درصد سود تسهیلات را پوشش دهد و سود هم داشته باشد اما اگر دیگران از این موضوع شکایت می‌کنند، شکایت آنها بی‌معنا است.

اجرای شتاب‌زده یک طرح

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» به جلسه یکشنبه، ۲۰ اسفند ۱۴۰۲، این کمیسیون و مسئولان بانک مرکزی اشاره و اعلام کرد که در این جلسه مسئولان بانک مرکزی اهداف این طرح را تشریح کردند.

فرشید شکرخدایی افزود: اصل کار این اوراق که سپرده خاص نامیده شده این است که یک فعال اقتصادی پروژه خاصی را تعریف می‌کند که مثلاً ۵۰ درصد بازگشت دارد. بعد از این کار، درخواست می‌کند تسهیلاتش را با رقم بالاتری دریافت کند. بانک هم به سپرده‌گذاران اعلام می‌کند که یک فقره وام داریم.

او تصریح کرد: یعنی ابتدا باید متقاضی رجوع کند، سپس بانک به بانک مرکزی نامه بزند و مجوز سپرده‌گذاری خاص بگیرد و سپس بانک از مردم سپرده بالاتری جذب کند و به متقاضی بدهد.

این عضو اتاق بازرگانی اظهار کرد: اما اجرای آن بدین صورت نبود. بانک مرکزی اعلام کرد تا سقف مشخصی مجوز سپرده خاص می‌دهد و بانک‌ها پروژه‌ها را پیدا کنند و بر پروژه‌ها مجوز بگیرند. اما بانک‌ها ابتدا سپرده‌ها را جذب کردند و حالا دنبال بنگاه اقتصادی می‌گردند که با نرخ ۳۶ درصد تسهیلات بخواهد. این به گفته مسئولان بانک مرکزی در آن جلسه یک تخلف بود. شکرخدایی ادامه داد: البته به آنها اعلام شد که این کار چنین چیزی نبوده که بانک مرکزی در جریان نباشد. بالاخره قسمت زیادی از سپرده‌ها، سپرده‌هایی با نرخ پایینتر بوده که جابه‌جا شده و پول جدیدی وارد سپرده‌ها نشده است.

او تاکید کرد: هرچند بانک مرکزی این روال اتفاق افتاده را تخلف دانست و مدعی شد که قصد داشته به تولید تسهیلات با نرخ بالاتر بدهد به شرط اینکه وام‌گیرنده از ابتدا مشخص؛ و این سپرده، یک سپرده خاص باشد.

فرشید شکرخدایی در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»: اهداف طرح سپرده‌های خاص ۳۰ درصدی این بود که یک بازار پول تشکیل شود که ابتدا متقاضی به بانک رجوع کند و سپس بانک با کسب مجوز از بانک مرکزی، اقدام به جذب سپرده کند؛ اما نحوه اجرای این طرح شتابزده، بدون فکر و باعث خسران تولید در کشور است

تبدیل سپرده‌ها از حالت خاص به طرح عام

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی با تاکید بر اینکه با اجرای این طرح، سپرده‌ها از حالت خاص به طرح عام تبدیل شدند، بیان کرد: خود نفس کار چیز بدی نیست و در واقع یک بازار پول ایجاد می‌کند. چون تقاضای پول هست، در واقع به بازار رجوع می‌کنیم.

شکرخدایی تصریح کرد: اما در عمل اتفاقی که افتاد با توجه به اینکه به صورت عام، و نه خاص، انجام شد، باعث شد نرخ در بازار سرمایه هم روی ۴۰ درصد رود و در بقیه موارد هم این اتفاقات بیافتد. یعنی دیگر نرخ بهره سالانه برای تولید، حوالی ۴۰ درصد است.

او اضافه کرد: این طرح به هدف خود نرسید و بانک مرکزی اذعان کرد که دنبال پیگیری این تخلف است. هرچند اصلاح این کار بعید است زیرا یک نرخ شکست ۱۲ درصدی داریم.

این عضو اتاق بازرگانی خاطرنشان کرد: کلیت کار این بود که یک بازار پول تشکیل شود، اما نحوه اجرا شتابزده، بدون فکر و باعث خسران تولید در کشور است.

نرخ سود بر ۳۰ درصد تثبیت شد

شکرخدایی درباره ادعای مصباحی مقدم مبنی بر اینکه این طرح، سود را به سطح ۳۰ درصد نمی‌برد، عنوان کرد: این طرح حتما سیگنال سود ماهانه ۳۰ درصدی را داده و حتی در جاهایی مانند اجاره ملک و حوزه‌های دیگر تاثیرگذار می‌شود. زیرا پایه سود از حداکثر ۲۳ درصد به ۳۰ درصد رسید. اگر دقت کنیم می‌بینیم پایه اوراق و صندوق درآمدهای ثابت در بازار سرمایه روی ۲۹ درصد بدون نرخ شکست آمده. در بازار صندوق‌های ثابت در بورس بدون شکست است و اگر حتی دو روز هم سرمایه‌گذاری کنید همان بهره ۳۰ درصد را می‌دهد.

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی: نرخ سود ماهانه ۳۰ درصدی به معنای تنظیم‌گری نرخ بهره در بازارهای مختلف، و به ویژه بازار سرمایه، است زیرا اگر این کار را نمی‌کردند، سرمایه‌گذاران پول‌ها را از صندوق‌های سپرده ثابت بازار سرمایه خارج می‌کردند و در سپرده‌های ۳۰ درصدی بانک‌ها می‌گذاشتند؛ ولی اکنون دیگر در حالت کلی، انتظار بازار سرمایه و پول از سود، نرخ ۳۰ درصدی است

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی در پایان تاکید کرد: نرخ سود ماهانه ۳۰ درصدی به معنای تنظیم‌گری نرخ بهره در بازارهای مختلف، و به ویژه بازار سرمایه، است زیرا اگر این کار را نمی‌کردند، سرمایه‌گذاران پول‌ها را از صندوق‌های سپرده ثابت بازار سرمایه خارج می‌کردند و در سپرده‌های ۳۰ درصدی بانک‌ها می‌گذاشتند ولی اکنون دیگر در حالت کلی، انتظار بازار سرمایه و پول از سود، نرخ ۳۰ درصدی است.

روند ضدتولیدی تسهیلات

نخستین بار نیست که طرحی شروع می‌شود اما در اجرا به نتایجی می‌رسد که با اهداف اولیه مغایر است. در واقع چرایی این مغایرت را باید در چارچوب معیوب نظام و سیستم اقتصادی کشور جست.

هرچند بانک‌ها به دلایل مختلف از اعطای تسهیلات به بخش تولید و دیگر متقاضیان واقعی سر باز می‌زنند اما باید توجه داشت خود دولت نیز به این روند دامن می‌زند. برای مثال با مشاهده روند نقدینگی در سال جاری، می‌توان به این نتیجه رسید که دولت افتخار کاهش نقدینگی خود را با کاهش سهم بخش تولید و بخش خصوصی از تسهیلات به دست آورده اما در عین حال سهم خود را از تسهیلات دریافتی افزایش داده است. در واقع تبدیل سپرده‌های خاص به سپرده عام ریشه در روندی دارد که در سال جاری تشدید شده و سهم بخش تولید از تسهیلات کاهش یافته است.

بدیهی است دریافت تسهیلات در ایران معمولا با رانت عجین است و حتی برای دریافت وام‌های ساده نیز باید از هفت‌خوان امضاهای طلایی و احتمالا برخی رانت‌ها گذشت.

خبر اقتصادی

رئیس اتحادیه کفاشان تهران:

تقاضای خرید کفش ۳۰ درصد کمتر شد

رئیس اتحادیه کفاشان تهران از کاهش ۲۵ درصدی تقاضا و افزایش ۳۰ درصدی قیمت‌ها در بازار شب عید کفش در تهران خبر داد. به گزارش ایلنا، رسول شجری وضعیت بازار شب عید کفش را در تهران تشریح کرد و گفت: تورم شدید و کاهش قدرت خرید مردم سبب شده تحرکی که تولیدکنندگان و فروشندگان فعال در این صنف انتظار داشتند هنوز دیده نشود و تقاضا برای انواع کفش در شب عید امسال نسبت به شب عید سال گذشته ضعیف‌تر است. او تصریح کرد: در ایران تولید کفش از تقاضا بیشتر است و اگر دو برابر جمعیت کنونی تهران متقاضی خرید کفش از این شهر باشد بازار با کمبود عرضه روبه‌رو نمی‌شود، به همین دلیل بازار کشش افزایش بی‌رویه قیمت را ندارد و گرانی بی‌رویه برای هر فروشنده‌ای می‌تواند به معنای از دست دادن مشتری باشد.

رئیس کمیسیون عمران مجلس:

چینی‌ها از اردیبهشت ۱۴۰۳ وارد بازار مسکن ایران می‌شوند

رئیس کمیسیون عمران مجلس از ورود چینی‌ها از اردیبهشت ماه سال آینده به بازار مسکن کشورمان خبر داد و گفت: فقط پول و تجهیزات چینی وارد بازار مسکن ایران می‌شود و نه نیروی کار و پیمانکار. به گزارش ایلنا، محمدرضا رضایی کوچی افزود: مدل همکاری شرکت چینی در ساخت و ساز مسکن در ایران فقط سرمایه‌گذاری است و پول چینی‌ها وارد بازار مسکن می‌شود. قرار نیست از نیروی کار چینی در صنعت ساختمان ایران استفاده شود چراکه هم مصالح ساختمانی هم نیروی کار در حوزه مسکن وجود دارد و در این حوزه‌ها وابستگی خارجی نداریم. او با بیان اینکه چینی‌ها ما به ازای سرمایه‌گذاری در ساخت سهم خواهند داشت، گفت: چینی‌ها به اندازه آورده خود در ساخت و سازها و از محل فروش واحدها، سهم خواهند داشت.

اداره انرژی آمریکا:

تولید نفت ایران به ۳.۲ میلیون بشکه در روز رسید

اداره اطلاعات انرژی آمریکا از تولید ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز نفت ایران در دومین ماه ۲۰۲۴ خبر داد. به گزارش تسنیم، تولید نفت ایران در نوامبر ۲۰۲۳ برای نخستین بار از زمان خروج آمریکا از برجام به بالای ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز رسید و در فوریه ۲۰۲۴ برای چهارمین ماه متوالی این رکورد حفظ شده است. ایران در نخستین ماه سال جاری میلادی نیز ۳ میلیون و ۲۳۰ هزار بشکه در روز نفت تولید کرده بود. گفتنی است کل تولید اوپک در فوریه امسال نسبت به ماه قبل ۱۷۰ هزار بشکه افزایش یافته و به ۲۶ میلیون و ۴۷۰ هزار بشکه در روز رسیده است.

اعتراف یک مقام وزارت صمت:

مشکل بازار گرانی است نه گرانفروشی!

مدیرکل دفتر خدمات عمومی وزارت صمت با بیان اینکه بیشتر گرانی کالا در بازار حاصل گران شدن است نه گرانفروشی، گفت: تورم، نوسانات ارز و مشکلات بخش تولید و عرضه از عوامل گرانی کالاهاست. به گزارش خبرگزاری مهر، محمدحسین قمری در مورد وضعیت گرانفروشی اظهار کرد: اصناف مسئول گران شدن در بازار نیستند؛ گران شدن در بازار حاصل تورم است و البته کالاهایی که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم وابسته به نرخ دلار هستند نیز نوسانات بازار ارز روی آنها اثر می‌گذارد. او تاکید کرد: بیشتر گران شدن کالاها در بازار حاصل گران شدن کالاست نه گران فروشی؛ بعضاً اصناف به دلیل این موضوع ضرر هم می‌کنند زیرا وقتی کالایی را می‌فروشند و می‌خواهند مجدد با همان قیمت بخرند، نمی‌توانند.

گفت و گو

یک مقام صنفی اعلام کرد:

کاهش ۷۰ درصدی فروش لوازم صوتی و تصویری

رئیس اتحادیه فروشندگان دستگاه‌های صوتی، تصویری، تلفن همراه و لوازم جانبی تهران عنوان کرد: صداوسیما تبلیغ سراهای لوازم خانگی را پخش می‌کند، در حالی که اعضای صنف فروشندگان، پول این کار را ندارند و آنقدر هم پول ندارند که بتوانند کالا را به صورت اقساط بفروشند؛ بنابراین اگر دولت حمایت کوچکی از اصناف نکند، چراغ مغازه‌ها روشن نمی‌ماند و کارمندان تعدیل و اخراج می‌شوند.

محمدرضا رمضان در گفت‌وگو با اقتصاد آنلاین، اعلام کرد: بازار در پایان سال رونقی ندارد و نسبت به سال گذشته، حداقل ۷۰ درصد کاهش فروش داشته‌ایم. به دلیل نوسانات ارزی زیاد، شرایط برای کاسبان سخت شده است؛ ضمن اینکه فروش لوازم صوتی و تصویری از موبایل گرفته تا تلویزیون و اسپیکر، پلی استیشن، رادیو پخش ماشین و آلات موسیقی در رکود کامل است.

او همچنین تصریح کرد که ۱۰ درصد از همکاران من در این صنف تغییر شغل داده‌اند و اکثرا صنف مواد غذایی را انتخاب کرده‌اند؛ چراکه بازار مواد غذایی بهتر از بازارهای دیگر است.

این مقام صنفی تاکید کرد: به دلیل وجود سراهای لوازم خانگی، مردم اقبالی به خرید نقدی ندارند و به خرید اقساطی از سراها روی آورده‌اند. با وجود این که خرید از سراها گرانتر تمام می‌شود، به دلیل این که مردم نقدینگی ندارند و به کالا هم احتیاج دارند، مجبور هستند به این روش خرید کنند.

رمضان اظهار کرد: خواهش ما این است که بانک‌ها از اصناف حمایت کنند، اصناف غریب افتاده‌اند، اگر بانک‌ها شرایطی را که برای مال‌ها و سراها گذاشته‌اند را برای اصناف هم بگذارند، ما می‌توانیم کالا عرضه کنیم، رقابت عادلانه‌ای در بازار شکل می‌گیرد و در نهایت هم کالا با قیمت مناسب به دست مردم می‌رسد.

او افزود: صداوسیما تبلیغ سراهای لوازم خانگی را می‌کند، در حالی که ما پول این کار را نداریم و آنقدر هم پول نداریم که بتوانیم کالا را به صورت اقساط بفروشیم. اگر دولت حمایت کوچکی از اصناف کند، چراغ مغازه‌ها روشن می‌ماند و کارمندان تعدیل و اخراج نمی‌شوند.

گزارش

عراق چقدر به ایران بدهکار است؟

روایت ناتمام یک بدهی!

در حالی وزیر نفت عراق اخیرا گفته است که کشورش مبالغ مربوط به واردات گاز از ایران را به خاطر تحریم‌ها پرداخت نمی‌کند که مبلغ حاصل از این واردات را حدود ۱۰ میلیارد یورو اعلام کرده است. شاید بهتر باشد اکنون مقامات دولت رئیسی یکبار برای همیشه به طور واضح درباره ماجرای رقم دقیق طلب ایران از عراق و نحوه پرداخت و شرایط آن به رسانه‌ها و افکار عمومی پاسخ بدهند تا دستکم شرایط بازپرداخت یا حتی طلب ایران روشن شود.

به گزارش اقتصاد۲۴، عراق که البته تاکنون به طور کامل از پرداخت خسارت و غرامت ایران در طول جنگ هشت ساله شانه خالی کرده است و در مورد مساله حق آبه نیز به جای اینکه از طرف ترکیه‌ای گلایه‌مند باشد از طرف ایرانی شکایت می‌کند، در سال‌های اخیر برخلاف ادعاهای دوستی و برادری، بارها بابت عدم پرداخت بدهی ایران پای تحریم‌های آمریکا و موضوع FATF را وسط کشیده است و حتی به صراحت گفته بدون مجوزهای آمریکا پول ایران را نمی‌تواند پرداخت کند!

ماجرا این است که عراق برای تامین یک‌سوم انرژی مورد نیاز خود به صورت جدی به گاز ایران نیاز داد، اما در نتیجه تحریم‌های آمریکا علیه ایران قادر به پرداخت مستقیم هزینه گاز ایران نیست به نحوی که این کشور مجبور می‌شود، به سازوکار پیچیده‌ای برای انتقال وجوه به ایران متوسل شود. طبق این سازوکار، پرداخت‌ها باید در یک حساب بانکی نگهداری شوند و پس از تایید واشنگتن، این مبالغ می‌توانند توسط تهران برای تامین مالی واردات غذا و دارو استفاده شوند. این روش باعث شد که عراق با معوقات سنگینی مواجه شود. نکته جالب‌تر این است که ۱۰ اسفند سال جاری وزارت برق عراق گفته بود که جمهوری اسلامی تحویل برق و گاز به این کشور را «به دلیل سرما» متوقف کرده است. این بیانیه که در سایت وزارت برق عراق منتشر شده، می‌افزاید قطع صادرات گاز ایران به این کشور باعث شده چهار هزار مگاوات از ظرفیت نیروگاهی این کشور بلااستفاده شود. اما سوال حالا اینجاست که چه ارتباطی می‌تواند بین بیانیه وزارت برق عراق در روز پنجشنبه ۱۰ اسفند و اظهارات وزیر در روزهای اخیر باشد؟

کمی که در زمان به عقب بازگردیم شاید یکی دیگر از قطعات پازل رابطه ایران و عراق در حوزه انرژی را دریابیم. نخست‌وزیر عراق در تیر ماه سال جاری گفته بود که کشورش همه بدهی‌های خود را پرداخت کرده و در حساب شرکت‌های ایرانی قرار داده است. اما او در ادامه نیز گفت که صادرات گاز ایران به دلیل تحریم‌های آمریکا متوقف شده و تا بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته که این مساله بر تامین برق تاثیر گذاشته است. السودانی در آن زمان رقم دقیق بدهی را نگفته بود، اما از تهاتر و مجوزهای آمریکا خبر داده بود و بدهی‌های عراق به ایران در آن زمان حدود ۱۰ تا ۱۱ میلیارد دلار برآورد شده بود.

نکته اینجاست که در همان زمان هیچگاه مشخص نشد این بدهی دقیقا از چه طریق به ایران منتقل شده است و آیا فقط در بانک‌های عراقی باقی مانده یا بالاخره ایران توانسته از آن سود ببرد؟